

Řešení rekurentních problémů

- Rekurentní vztah

$$Y_{i+1} = F(Y_{i-k}, \dots, Y_{i-2}, Y_{i-1}, Y_i), \text{ kde:}$$

$Y_{i-k}, Y_{i-k+1}, \dots, Y_i, Y_{i+1}$ – zevšeobecněné proměnné,

F – funkce na základě které získáme z hodnot

$Y_{i-k}, \dots, Y_{i-2}, Y_{i-1}, Y_i$ hodnotu Y_{i+1}

○ $i, k \geq 0$ – počet předchozích kroků řešení

○ Vlastnosti:

- Pro výpočet další hodnoty potřebujeme pouze $k+1$ posledních hodnot.
- Musí existovat takové n , že Y_n je požadovanou hodnotou, po jejímž získání iterační výpočet končí.
- Musíme umět rozpoznat požadovanou hodnotu.

- Posloupnosti

○ Uvažujme rekurentní vztah:

$$Y_{i+1} = F(Y_i)$$

○ Pro výpočet Y_{i+1} je potřeba zjistit hodnotu Y_i .

○ Na začátku musí být dané Y_0 , ze kterého celý výpočet začíná.

○ Postupně dostáváme hodnoty $Y_1, Y_2, \dots, Y_n$, pro které platí:

- 1. $Y_{i+1} = F(Y_i)$ pro $i \geq 0$
- 2. $Y_i \neq Y_j$ pro $i \neq j$
- 3. Y_i pro $i < n$ – nesplňuje podmínky požadované hodnoty.
- 4. Y_n – splňuje podmínky požadované hodnoty.

○ Algoritmické schéma pro posloupnosti

▪ Algoritmus realizující vztah $Y_{i+1} = F(Y_i)$:

- 1. $Y = y_0$;
- 2. *while* ($\neg B(Y)$) $Y = F(Y)$;

▪ Všeobecné symboly:

- Proměnná Y
- Predikátový symbol B
- Funkční symbol F

▪ Predikát $B(Y)$ – podmínka požadované hodnoty závislá na hodnotě Y

▪ Nejde o řešení konkrétního rekurentního vztahu

- Příklad – Výpočet druhé odmocniny

- Výpočet druhé odmocniny reálného čísla $A \geq 0$ lze popsat rekurentním vztahem:

- $y_{i+1} = \frac{1}{2} \left(\frac{A}{y_i} + y_i \right)$

- y_0 – pro jednoduchost lze volit 1.

- Způsob ukončení algoritmu:

- Obvykle se výpočet opakuje, dokud $|y_i - y_{i+1}|$ není menší než nějaká zadaná hodnota.
- Této hodnotě se říká přesnost výpočtu – značíme ji **eps**.

- Pro výpočet nové hodnoty y potřebujeme jednu předcházející hodnotu – použijeme dvě proměnné:

- Starey, novey.

- Výpočet

- $y_0 = 1$

- $\sqrt{5} = 2.23$

- $y_2 = \frac{1}{2} \left(\frac{5}{1} + 1 \right) \Rightarrow y_2 = 3$

- $y_3 = \frac{1}{2} \left(\frac{5}{3} + 3 \right) \Rightarrow y_3 = 2.3$

- $y_4 = \frac{1}{2} \left(\frac{5}{2.3} + 2.3 \right) \Rightarrow y_4 = \dots$

- $y_n \approx \sqrt{5}$

- Přestanu počítat když rozdíl y_i a y_{i+1} bude dostatečně malá

- $2.23 \pm E$

- **while**($\neg |y_i - y_{i-1}| \geq E$)

- **E** – Maximální odchylka

- Řady

- Uvažujme řadu vytvořenou z členů:

- $t_0, t_1, t_2, \dots$

- Pro členy řady lze napsat rekurentní vztah:

- $T_i = f(t_{i-1})$, pro $i > 0$

- Necht' částečné součty jsou:

- $S_0, S_1, S_2, \dots$

- $S_i = t_0 + t_1 + \dots + t_i$

- Pro částečné součty platí rekurentní vztah:

- $S_0 = t_0$

- $S_i = S_{i-1} + t_i$

- Na základě uvedené analýzy lze sestavit modifikované algoritmičké schéma pro řady:

- 1. $T = t_0;$

- 2. $S = T;$

- 3. **while** ($\neg B(S, T)$)

- {

- $T = f(T);$

- $S = S + T;$

- }

- 4. zobraz výsledek

- Příklad – Aproximace e^x

- Exponenciální funkci e^x lze aproximovat řadou

- $e^x = 1 + x + \frac{x^2}{2!} + \frac{x^3}{3!} + \dots + \frac{x^n}{n!}$

- Pro částečný součet s_i lze napsat:

- $s_i = 1 + x + \frac{x^2}{2!} + \frac{x^3}{3!} + \dots + \frac{x^n}{i!}$

- Úprava na algoritmus:
  - $e^x = \frac{x^0}{0!} + \frac{x^1}{1!} + \frac{x^2}{2!} + \frac{x^3}{3!} + \dots + \frac{x^n}{n!}$
  - $e_n^x = e_{n-1}^x * \frac{x}{n}$ pro $n > 0$

Algoritmus:

  1. zadání x , ϵ
  2. inicializace: $t=1$, $\text{soucetRady}=t$, $i=0$
  3. opakuj pokud $\text{abs}(t) \geq \epsilon$
    - {
    - inkrementace i
    - výpočet dalšího členu t
    - $\text{soucetRady} = \text{soucetRady} + t$
    - }
  4. zobrazení výsledku
-
- **Rychlost konvergence**
  - Není stejná pro všechna reálná čísla.
  - Je velká pro malé hodnoty argumentu x (okolo nuly).
- Pro velké hodnoty x se doporučuje rozdělit argument x na celou část c a desetinnou část d a použít vztah:
  - $e^{c+d} = e^c * e^d$
  - Hodnota e^c se vypočítá opakovaným násobením e .

- Heuristika

- Opatření:
  - K snížení náročnosti výpočtu
  - K zvýšení efektivity výpočtu
- Posun výpočtu do intervalu nejrychlejší konvergence
  - $e^{c+d} = e^c e^d$
  - Využití periodicity u goniometrických funkcí
- Odstranění zbytečných výpočtů
  - Zejména z těla cyklu – odsunout mimo!